

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 193

Tiltaltes navn: Marit Hundal

Årstall: 1650

Sted: Oddernes i Vest-Agder

Denkbevægelses
Lensregnskaber
Mandels og Nedeneslen
1649-50
præktie 233.
234. 1650-51

No 118.
1650.

Marijke Hundal (Freid.) 1650.
(senere
Rædsund) Oldenør
Regnskab og dom. Perent.

Sitt om Sigri Sifvarstellers dom og vindringssordne (præktie 234)

[avslørret 28. II. 1920]

✓

Denskommaret
Landsregnskaper
Mandels len
og
Medens len 1649-50
233.

1650.

Jhr:

Kong Maytz regenschab zff
Mandalls Medemes och
Rasbingdelangidz lehne som
welbiürdige Jorgen Seefelt ehr
med forlendt beregnidt fra
Philippi Jacobi dag anno 1649.
och till aarsdagen igien anno 1650

Marie Bundel

Noch annzammitt sagefzls vdi
effter følgende mander.

fjige maade herpa
doms och würdering

Lit: C:D.

{ Annzammitt en trots quinde web
raffen Marie Hundal som for
hindes misgierninger bleff bient,
hindes halffne boe som belob
sig der gilden vahr betalt,

Penge _____ + 9dt 1/2g 2p

Wigiftz penge vdi astschelige
maader som effter følger.

Sidebet til signifisirerdr.

| Marie Hundal som och for shroldt dombs

bedrifft bleff brendt, wahr
anholden 6 woger 4 dage, hinders
kaast om wogen 3 g. ehr

Pennige ————— 4½ dr 1½ g 4 pf

Mærke manden forbemelte hunde
sholdt gunder at brende

Pennige ————— 18 dr

Der giffinds byeschrifffieren ubi
Christianpandt for hundt breffine
till Christianpandy raadbotie
er forhierfindt offuer for hunde
sholdt gunder, som till haabbe
beloet sig

Pennige ————— 9½ dr

Jhm.

Noch' haffuer wij foore: Anders Lauridszen
Christen Baadbygaard, Anders Schomager och
Christen Jensen werit paa Skægkj, som
Mærke Kündall boede, den 23 aprilis iij

Bavis til regnskabet
for nedenu den 1599-50.

Rundtakmaret
Landsregnskaper
Mandels len
Nedenst len 1649-50

-5-

233.

September 1650.

Revis til regnskabet
for Nedenst len 1649-50.

Jhm:

Revis till welbürndigh
jørgen Lechfelds regnskab
aff Ångdridens lehne for
at aar beregnet fra Philippi
1649. til aarsdagen 1650-2

Jhm:

Weobering, paa

3. Mariæ Hindals boe,

Lit:D.

meruerende aar, hvor wij indi forev. Mariæ
Hindals mand ved naffn Jens Christensen
hans meruerelpe, effter forev. Kong: May:
foegesby befaling, hvor wij haftuer regtigen
registeret och worderit, ald deris boe och godb
hvor aff Kong: May: wed domb dend halffire
part er till falder och da er wed regtige
loed tillfalder, Kong: May: aff samme halffire
boe, der ald viderlig gield varoer besaldt, som
effter folger,

Nemblige.

1 gammel schrin	1 g.
1 jernn gryde	1 dr.
1 gammel kiste	1 g.
1 blase sack	1/2 dr.
1 seng klede	1/2 dr.
2 gammel puder	1 g.
For 1 gue - 10g. 4 gieder 5g.	
3 kied 1/2 dr 1/2g	
2 hr penge	4 dr 1/2g.
2 gamel lager, 1 serch	
1 handklede tilhaabbe	1/2 dr.
1 allen cabin lerit, och	
1 fische snoore	1 g.
6 g blsaargaren for	1 g 2 p.

Küüchot till haabba belæb pig
halffriende riedr. - 14 p.

som war alt hinis Kong: May: kunde tillfalde.

merende var han ej förf. Marie
Hindels man och huff. fars Christian
hans vänne. Jhm: ägde förf. kvar my
familj bostad, här ej hiffen sätta
in vent om dödhet allt därför att
Wy efterschreffe Clemens Petersson,
sonschrifte wäl Mandalslehen, Västern Randören,
Eric Borgen, Niels Vigeland, Svenn Kilding,
Christen Harion Apslach Soedfied, Ansten Föp,
Gudorum Dyen Olliuff Guarnes, Björn
Bonnebad, Olliuff Thorboen, och Apslach
Driffenes, adt soerne Langrellismend i
Vee Singsted, idj samme lehenn, gjore
vitterligt at anno Christi 1650 den 2 May. j.
beramnit thing, holden idj Odde Thingstäffne,
varre wj sammesledby forpamblede och
longligen tillreffrut, reden at betiome,
offuererendis reden at befordre, erlig
velagt och forsländige mand Nielp Nielzen
Kos May: fönget offuer bemeldle Mandals
lehenn, sea och en stor del Alffmne, som
fannne dag singit föske, da till fannne
id och sed, lod forbemelba: hans May: fönget
for reden frennbille, em fangen gündis
persoen vid naffn, Marie Olliuffsdatter,
som till form boede i Horddalen idj
Thredy fönget doeg, m̄ seenisten bopett i
Schügelhem paa Brömmeeye, som aff
shunde fanger idj Christiansland naffnlig
Karen Thorsdatter och Boedell Kronbs,
j: hūlche for deris bekände Shüffne,

Jhm:

Dan

paa Marie Hindell
hinder liff och godly.

Lit: C.

Marije Hindel

253.

Marsöje Kändel

Marsöje Kändel

Broldom och bebindelse till djeffelen effter offförgangen domb vid jld och basell, ehrre justificeret och henreddet: i er rörl och röllagt at werre ijd dieris compagnie och roede, och effter dieris förete, sasælspom middelste och sidste bekiedelse ijd samme broldoms künster, at wehrre offfiede och forfarken, effter derom atschillige raadsläffire vridner vræded dend 1-4- och 17. aprilis næst forleden effter hümleke bekiedelper före: Nielfs Nielfs bemelde Marke Hündallen, haffuer ladit paa gibe, och till regens voddragt vid vridnisbyrd forhor, och endelig domb at anholde; .

Der forre till jidzige tid werit forarbeagit effter: windisbyrd at jndeicere menblig förgen Stöelle, Giindor, gammel Stromm hösarie, Aape Nielfsædder paa Byestad ijd Jglebechschoff, och en eye pigr med maffr Anne Thordbydaatser bilholdendis paa Wæ i Topdall, dieris sandhed vnd full boggersed at sibb sase och vere bekiedst, alt hüs denrem vitterligt ehr, om före: Marke Hündall hindis ord, rigt och gierninger, sasæis de med en goed sammittighed, hand winde, vere bekiedst, och bil sase och Marke Hündall pommé pröuff at paa hörre och der effter lide domb, med vider steffringens formeld vunder Sato Oddernis Kongsgård, den 16 aprilis næst forleden, mi for retten best och paa leignest; de judekaffnade

windisbyrd personlig mötte, och en huer
serdelis wündet och bekändt som eftter folger,
jorgen Stielle pröufffiede, at offuer emm 20 aarps
lid förleden siden, haffde hannd en broder med
namn Opmund Thormoeßien, som var vid
goed middell och bringt köbmanschab till
felliidz med Gabriell Jacobsson i Lyngesund,
och var hembkommen med en schude full
aff koren, fra Staffvanger, och paa hand
kom hemb i Lyngesund med Kornell,
komb Morke Hindall och bad om nogit
koren, saa gich bemelte Opmund hem
till liggern, siod paa offuerlobid i
skuden, och shog emm schiffle full aff
koren op, och ville giffut hende, och i
det hand shog det op, rannit der nogit aff
schiffen, der fore vildt hün iche haffue
det som var i schiffen igien mens gaff
sig udj it ssovt schinderie med hannem,
och bringe emm megit ornad minnd paa
hannem, och i blandt andet, pagde der
som du iche vildt onde mig det till
pammen, som udj schiffen wahr, saa
maest du haffue dett piellf, med mange
flerre schindbyrd, saa Opmund endelige
ville slagit hende, haffde jorgen Stielle det
icke affuerigt, der med gich hün aff schuden
i pris baad, och med sin knybble næffue
slog moge slag paa bordit aff schudden,
och som hün roede der i fra, slog hün
tilbage med handen og pagde ja. ja: med

1679-50

220.

abschillig mere lhruppell som hand sagde
sig nu icke schiellig kunde mindis, sidem
en obb dage der effder, drog benuelle: Opmind
passielpon hans broder Lauridsy Thormoseffren
noedt igien, med huer paa sin schude och der
di haffde lillad, lob de lillige rodaff em
hafpn vid Steffvanger, som hand meende
wiss war Dott, forne: Lauridsy Comb beholden
hiemb igien, men Opmind och de, folch
med hanrem waer, bleff borke med schuden
och alt, paa de aldrig kunde spörje,
endten lit folcken, eller em pind aff
schidden, om hin war aarpage derudj
eller Gud gjorde det, ved hand icke w.

Gjendus, gammel Strommis gjunde, prouffiede
at for lang tid siden da haffde hin huercken
held eller lycke lill at kunde faa biernit,
huis lille romme hin kunde framle aff sin
mek, saa bleff hende raad at hin schulle
giore hindis offien well heed, och slase det
derind paa jolen der hin det haffde
giordt, comb Marke Hindall sbrax lobend
och bad hende om dricka, det hin och paa
gaff hende, siden fitch hin bedre liche
aff sin romme

Aasse Milpsdatter indt Jglebechschouff,
prouffiert at for en 14 zar siden, da boede
hin her paa Lund, voden for Engessoe da
comb Marke Hindall nogle gange lill
hende och snakede med hende, och iblandt

Mariotte Hinddal

1650.

Mariæ Kündel

andet, engangh spürde hin aafpe om hin
kunde wide, huad dag hin war föd paa, och
huad baren hin föde först, da späreke aafpe
at hin war föd paa ehr söndag, och hindis
föerde baren war et drenge baren, saa bad
hin aafpe at hin ville giffie hende noget aff
hindis bröst mælk, hin ville berre det ijdj
sinne oygn, det gaff hin hende, siden
bad hin hende om noget mere, det shog
hin ijdj sin klud, och gick dermed bordt,
siden haffuer hin iche hafft nogen
helbredby dag men verit megit piaig, och
schriobelig, saa hin ijdj fentb sanfelde
aar, Haffuer overit slet sengeliggendis och
beklager sig endnu at avesse megit piaig,
doeg iche hand iide om Marie er aarpage
der ijdj

Anne Thordbydaather silholdende paa Wæ,
prouffint at for 10 eller 11 aar siden, hin
holdte silb ijdj Biønn da kom Marie
Kündall silb hende, och bad hende om en
syrenaall, huad hin voldé med dand kunde
hin iche wide, och der Anne fragde ney, hin
kunde iindlid giøre med hindis nasalle, de
var alt forormase, da lag hin emn nasalle
fra hende och gick fram kaags der med,
kort bid der efter fick hin en wisedianlige
siaghed saa hin iche haffde huille eller roe
at ligge om Marie war aarpage der ijdj
eller iche a hende v. vitterligt

Marek Kündell sagde sig intid kunde mindre
bill detta om prouffadt er, och for broldom
sag at være fri och wchylig.
Paa forskreffs vindsbyrd och bekendelße haffier
forne: 4 personer full bogeraed soren och
afflaigt effter loingen. Forne: kong: May: frugt
vidj rek langt, it prouffabref om Marek
Kondallens broldomsstilleg, och beschydling aff
affmåns vidj Oddernis och Thuedz soegner
ordaled her aff Kingstüffien dend 19 aprilis
nest forleden, hvor vdinden befndis 13 verdelis
vindsbyrd som om hindis spøgerie och
dieris widenshab om hindis maffn och røgle
haffier vid eed prouffadt och bekende,
och der foruden saende schidymaall sagon
aff meenige affmåe med Oddernis och Thuedz
kærcker, samt hederlig och wellande manad
her Peder Pederßen soegne prest till Thuedz
prestegiell, hans kundschat om hindis forhåll
imedder lid hand hende kändt haffier, huelke
bende kundschafer och schidymaall, ord fra
ord vid pamma prouffabref hindis jndfördt
noch fremblingt brende raadsbüffie vidme
aff Christianpans Raadsbüffie ordaled, forskreffs
dend 1-4 - och 17 aprilis vdinden huelke
raadsbüre vidme bemelle: Marek Kündell befndte
effter de thuenende broldguinder deris bekendelße
at haffie med werit, at ville onkommen
frugden Niels Christensen och Christen
Anderssøen, och for reden hende offentlig
til sagt at hin var langt werre end de,

Marek Kündel

1650.

itim as hün haffde megit fra Christen Anderpisen, mens hüsad deth vahr, saude Karen Torsdaatter viske Marke vell spilff, och at hün red paa en gied, dend lid de ville omkommit fare: liende mendl och händis dreng at hede Listi. Disligelse at hün med andre var efter Karen Thorpsdaatter, och klemble hende, saa och at hün vahr med at kaste dend vlyche paa Jørgen Jacobpisen att hand faldt paa schibit udj soem, och slog sit knæ forderfriest, hün och at schüle med merret och forgiordt Christen Anderpens folch, som bleff paa Topdalsfiorden for nogle aar siden, end der for iiden at schell wehre med och haffie Christen Kremmers lycke fra hammem och en aarpage till hans vlyche, och for det sidste att hün med händis syster Ragnild Aardallen, kunde gaar udj Christen Anderpens bielder, och spisse-hammer naar ej ville, naar pigerne gaar der officer, och lage hüsad de ville haffie, mens naar Søpama gish spilff gjorde hün kaerp der officer, da haffde de ingen magt och kunde juddid fare. Som samme raadslüffuerwidner der om eodj sig siellf widere shr odiispendis,

Hælche fare: beschylldinger hün aldiellis benegker
Forbemelle: Nielfs Nielfsson for det sidste udj
dette lade sit jndleg, med egen haand
schrefft och underschryft formelende ord

Marijke Hindel

Danskammeret
Leveregnskaper
mandats og Nedenes tan
1699-50
233.

- 11 -

^{*)} han ikke kunne mose om
dem i regnskapsene.

fra ord som efterfölger,
efter som nævnerende Marek Horslaabber
Hondall aff tünde fanger, nemlig Karen
Horslaabber och Boell Kronbs som formeldst
^{Horslaabbers bedrift och} dieris ^{dieris} ^{trifgjerninger} ehre henvædede, sør vd.
læncht beschylde och richted for en vitterlig
broldkonne at være, och med denmæn och
andre dieris med følgere at haffue værelle
vidj adtschillige broldombs gjerninger at be-
driffue efter verschiedlige bekendelopers vider-
formelding paa hvilke bekendeloper samme
tünde fanger ehre till döden hengaaid och
haffuer till staaid dennd resle sandhed at
haffue bekint, och iche at haffue löyts enden
for*: Marek Hondall eller nogen anden paa
vidj nogen maader. Dernest ehre
bevis vid tünde skuldbymæll eller songne
vinder aff tued och Oddernis pogner at
meenige alffmire paa lange de hand mindis
och haffuer kient for*: Marek Hundall,
da at haffue hordt och formimmit at hün
haffuer halff em Broldkone røgle, och
folch for. hundis broldombs bedrift at haffue
sig befrogged, efter for*: tünde welleprigede
kundschafers videre jndhold,
Sammeledis erfaris aff adtschillige Shroverdige
personer, dieris vidnisbyrd, som det for
retten vidj Marek Hundals egen saahæder,
haffuer vondet och vid bogsered bekræftid
om adtschillige hundis broldombs bedrift och
vildborlig forhold, i anseb denmæn och andre

och andre gaat folck, at han paa underschedelige
tider och steder haffuer gjordt och anrettid,
paa och loffuet och tillagt, emn partit at
schille faa schamb och vlyche, huor effter de
och adischillige hendelser ehre tilfalden, som
ydderneere aff der paa forfattede schrifflige
windisbyrd er at forsdase, ijlige maade
er beuert med hederlig och vellerde mand
her Peder Pederssens schrifflig windisbyrd
Marke Bundall med dels, som hic indbill
haffuer werit hindis fruegne herre, och piel
borgere at hand icke allenniste aff andre
haffuer hortt megit om hindis throldombs
rychte menf och piellf reell och formuellt
hindis spigerie indj det at hin for kannem
ehr engang bleffuen wpsuiffnlig, som hans
windisbyrd vidare forklarer,

Bifler forberordle och flerre documenter, anlengend
for: Marke Bundall hindis begangen
throldombsbedriff och wilborlige gurninger,
jeg wonderchreffne paa Ko: May: och rebbens
wegne, settur indj reske och formeener, at
forne: Marke Bundallen, boer at straffis
paa hindis liff med jld och baall, och
delt effter, Gudby long, samlopon effter
adischillige, well funderede christelige longar
och recesser, och er her paa emn redferdig
domb begierendis, Ex: Olsernes Kongsgaard den
2 may anno 1650 L:

Da ephler for berordte bylighed och defs

anstreffende bekiendelser, saa och longfarle
^{som alle fornemstig uelder om frod domt gik desd. bmed fortid}
widniisbyrd udj deng pagh er ford. Y som bemelle:
Marke Bondall ehr paa greben och heftid fore
synderlig effterschrefne: widniisbyrd,

1. Meljs Duerpes som udj sid prouff forklarer
at her Andersis krid som wahr for jaget
udj soenn och i hielbit det hun siden
flyede presten den leffundis igien,
2. Gjender Brønnis prouff at hun kunde fuge
hannen och hans guinde, det var dennem
indbed agled, at dieris koé storle udj guien,
de haffde indbed ondt gjort, der aff sluktis at
hun avist maable wide hüem dett var achtet,
3. frøgeborg Klüffstaablers prouff, at Marke snaredes
Klüff Thimmenes, hun haffde indbed fra
hannen eller nogen, men sacer Gud hun
kunde fri pet ejit, hvilket andre erlig folck,
som iche med dieffuelns boglerie ongaar,
wden Gudby synderlig bibland hand giørre
4. Jom Brønnis prouff at hand haffuer hende
billpagt, ded hand haffde onipsanche bill
hende for den sielpom singdomt, hans
guinde war belad med paa femt aars tid,
for hun døde, och iche udj ringestke maader,
erbotet pig saadanne onipsanche wid nogen
middell at fralige.
5. Bileff Guinstenpen i Boenn som hun loffnede
at schulle fse schamb, och hannen der effter
com ider vlycke paa fitt fse och gueg

Mariæ Bondal

1650.

ehr hændt, och icke dend lid var nogen alminnelige føe død, effter som icke ellers udj det heelle bøfdeung som ehr fent sdocre gaerde, och mange folck paa boende, döde siden it nöd eller son som menige hans grender med hennem for ressen beintnede,

6. Marj Scharpenoldens bekendelße, som hindis prioger Anders Bioreffsens prouffiedt, och vid boggerad bekräftede, om det som var binden vid rompen paa hindis koi, och Marke afflöste, till med bad Marj hün det icke ville aakendare hün vise icke at det var hindis koi, mens hencakte, at det var Anders Benestadz eller jensis, det Marke icke for ressen beneglede der prouffien bleff sagonne, och forhorst, hvor indeff ledelig erfahris hün med shrodor och spiggerie haffuer ongaid udj det hün haffde achtet Benestadbymend denne wlyche L:

7. Sauepson hederlige och vellarde mand her Peder Pederssons schrifflig besinns, at hün er bleffuen wprövninglig for hennem och hans folck, der de med blid haffuer peed effter hende, for medlet dennd mißtancke de kunde haffue on hindis spiggerie, sampt hün mere udj dend pag ehr passerit; Aff des 22r page, haffue wij icke vist for Gud med emn goed samb. mithighed hende at kunde sig kiende, for slig groffne pager som hende udj mange maader er tillængt, mens saaledips forreste domb

Marje Hündel

1647-50

233.

och aff sagt, at hun effter Gudby long passel
som andre velbetenkde christelige loinger bør
straffis med basell och brand, och hindis
besploed at werre himbfalden Kongl may: och
crownen effter Mand hellige Balckens 2 cappitel.
Dog forind execution scheer denne domb aff
voris offuer dommere velviffse her laugmand
at approberis effter höylöflig ihuekommeſe
Fridericij andens recess 8 artichel. Effterdij
hun hidindbill aldiellis ingen sandferdig
bekiendelſſe haffuer villet giore, att
saaledis for rette passerit dombl och
aff sagt ehr, som forſchrefft staar vinder
orj med voris zigneſſe her under trygt,
actum anno die et loco ut supra
L

(LS)

Clemens Pederson

Dels ehr en ret och richtige copie aff
originalen, som offuer fore Marck
Hundall dombl och aff sagt ehr, som
och befinnes aff loigmanden at werre
confirmaret, hvor effter hin och ehr
hen reded, delb bekiender jeg underschreffe,
med egen haandb yonderlegnelse.

J. Seefeldt

Clemens Pederson
egen haandb

Lensregnskaper

Nedreus len

Mandalen 1650-51

pakke 234.

Bevister tillsel welb: Jorgen Schefelz regenskab
for antegnelser iki hans forrening aff Aug: desidens
lehene fra Philippi Jacobi dag 2 1648 och til --- 1651

marie kundel

Signe Sifferbydatter

Jhm.

Antegnelser vdi Mandall, Neddeneys
och Raabingdelangets lehne, fra
Philippi 1649 till Phi: 1651: 2

Vredesnigste svar.

Dommene paa díre personer er
aupeet for vilkäffligheitz schuld
jeho at schulle haftie wornit
mödigat at lade ondfolge, effterdi
at deris effterlate goeds icke uden
gandsche lidet kunde jndbringe, och
di for deris aufgierminger alerede
ere hen redede, ellers hundt wordering
paa deris boe belenger, da er Ko: Ma:
richtigen til jndlegt fört, saavit

Ko: Ma: kunde til komme, hinlabet
med Lensherrens vordesschrifffielpe
vdi reggenschaberne ehr bekräftat,
saaledes at ovre iki sandhed.

Domme och worderingsordnar
paa díre personer och deris goeth,
ehr mō jndleffuerit, behinder

Jenss Söfrensson Brie

1.

Fallas dommen paa - - -
- - - item Marie Kündalls domb,
samt worderings vinde paa
hinders boe,

Domme och worderings vinde bör
at folge hop regenskabet.

2.

Jlygemaader domb paa Günder
torsbensen och Signe Sifferbydatter,
samt wodering paa díre boe,

Lige saa.